

Sažetak izvješća pučke pravobraniteljice

Analiza stanja ljudskih prava
i jednakosti u Hrvatskoj

2024.

Zagreb, ožujak 2025.

Sažetak izvješća pučke pravobraniteljice za 2024.

Sadržaj

1. Uvod.....	2
2. Statistički podatci o postupanju za 2024. godinu.....	3
3. Analiza i ocjena stanja zaštite ljudskih prava i jednakosti	7
4. Suradnja i javno djelovanje u promicanju ljudskih prava i suzbijanju diskriminacije.....	13
5. Preporuke.....	18
6. Zaključak.....	29

Sažetak se predaje u skladu s obvezom prema Poslovniku Hrvatskog sabora, s obzirom na to da Izvješće sadrži više od 30 stranica.

Izrazi koji se koriste u ovom Sažetku izvješća, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski rod.

1. Uvod

Čitate Sažetak Izvješća pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, pripremljen u skladu s obvezom prema Poslovniku Hrvatskog sabora, s obzirom na to da Izvješće sadrži više od 30 stranica.

Izvješće pučke pravobraniteljice sadrži analizu i ocjenu stanja ljudskih prava i sloboda u Republici Hrvatskoj te vezano za određene pojavne oblike povreda prava pojedinaca ili pojedinih društvenih skupina te obuhvaća izvještavanje Hrvatskog sabora temeljem Zakona o pučkom pravobranitelju, Zakona o suzbijanju diskriminacije, Zakona o nacionalnom preventivnom mehanizmu za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja i Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti.

Ono je i poticaj za sustavna poboljšanja, prvenstveno kroz preporuke kojih je u ovom izvješću 158.

Za poboljšanje stanja zaštite ljudskih prava u RH potreban je otvoren i kontinuiran dijalog i suradnja između pučke pravobraniteljice, kao neovisne institucije koja može predlagati poboljšanja u smjeru veće zaštite ljudskih prava građana, i izvršne i zakonodavne vlasti, koje te inicijative razmatraju i odlučuju o njihovoj implementaciji. Ovo Izvješće još je jedan poticaj u tom smjeru.

Izvješće je rezultat cjelogodišnjeg rada institucije u ranije navedenom pravnom okviru, a **temeljem**:

- postupanja u 6.404 predmeta u 2024. godini, što uključuje i 4.942 nova predmeta kojih je bilo nešto više 2,8% nego godinu ranije,
- komentara na 50 prijedloga zakona i drugih propisa te strateških dokumenata, kroz sudjelovanja u javnim savjetovanjima i na raspravama odbora Hrvatskog sabora,
- informacija iz terenskih obilazaka zatvora, domova za starije, policijskih postaja, psihijatrijske bolnice, bolničkih psihijatrijskih odjela, policijskih postaja i pritvorskih jedinica, romskih naselja, mjesta za prihvat stranaca i registraciju tražitelja međunarodne zaštite, područja stradali u potresu i ekološki ugroženih područja,
- informacija sa sastanaka s brojnim javnopravnim tijelima, organizacijama civilnog društva i branitelja ljudskih prava iz područja zdravstva, socijalne skrbi, prava starijih osoba, pravosuđa, zaštite okoliša, suzbijanja diskriminacije, prava nacionalnih manjina, slobode izražavanja, zaštite prijavitelja nepravilnosti, policijskog postupanja, migracija i drugih,
- informacija zatraženih u svrhu pripreme ovog Izvješća od brojnih ministarstava i drugih državnih tijela, županija i gradova, organizacija civilnog društva, akademske zajednice, sindikata, udruga poslodavaca, strukovnih komora, vjerskih zajednica, predstavnika i vijeća nacionalnih manjina,
- praćenja odluka Ustavnog suda i nacionalnih sudova, presuda Europskog suda za ljudska prava i Suda Europske unije,
- praćenja znanstvenih radova, istraživanja i statističkih pokazatelja vezanih uz ljudska prava.

Građani su se prošle godine najčešće prituživali na

1. diskriminaciju (420 novih predmeta)
2. kršenje prava na zdravlje (394 novih predmeta)
3. kršenje prava vezano uz pravo na rad (327 novih predmeta).

2. Statistički podatci o postupanju za 2024. godinu

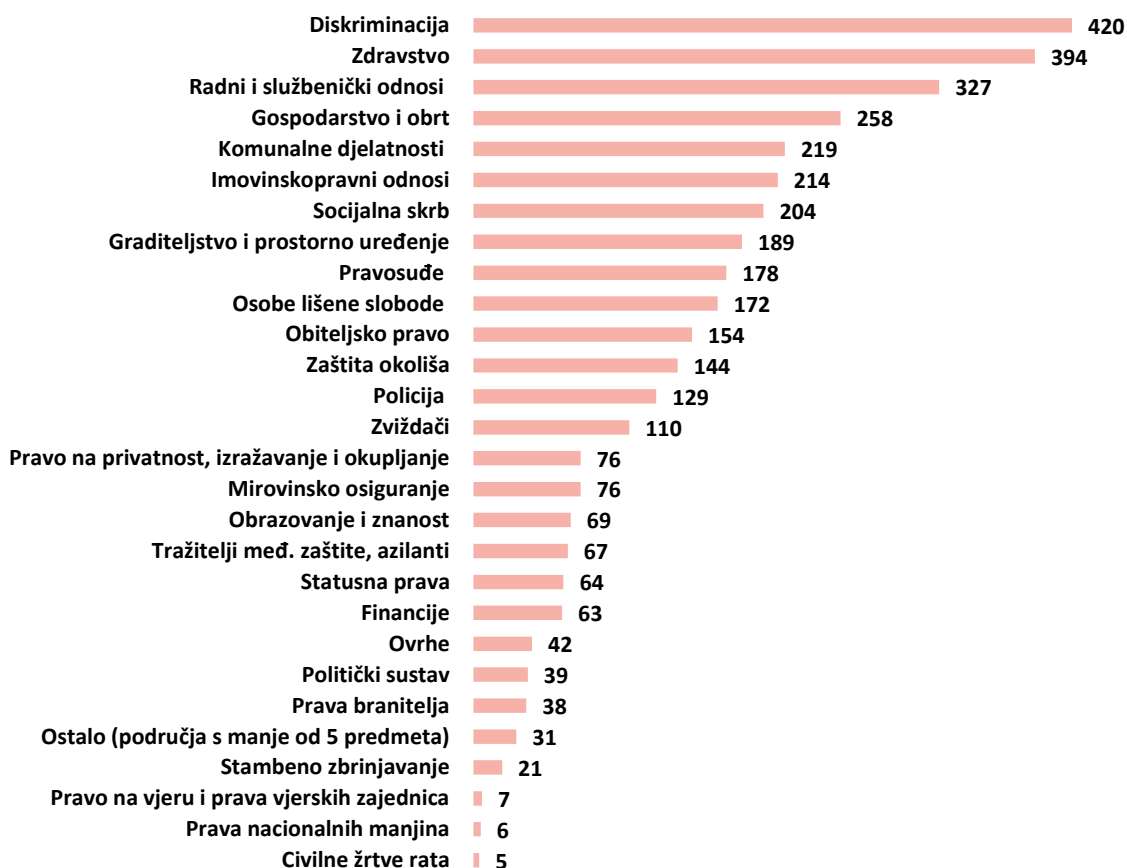
U 2024. godini postupali smo u ukupno 6.404 predmeta, od kojih je 4.921 predmet otvoren po pritužbi građana ili na vlastitu inicijativu (77%), dok se 1.268 predmeta odnosilo na opće inicijative, što primjerice uključuje mišljenja na prijedloge zakona ili obilaskе (20%) te 215 na uredsko poslovanje (3%).

Od ukupnog broja predmeta po kojima smo postupali, u 2024. godini otvorena su 4.942 nova predmeta, što je 2,81% više u odnosu na godinu ranije, dok su 1.462 predmeta prenesena iz prethodnih godina.

Od ukupnog broja predmeta otvorenih u 2024. godini, po pritužbama građana ili na vlastitu inicijativu otvoreno je 3.716 novih predmeta, općih inicijativa bilo je 1.011, a 215 predmeta je otvoreno za uredsko poslovanje.

U nastavku su prikazani novi predmeti otvoreni u 2024. po pritužbi građana ili na vlastitu inicijativu (3.716).

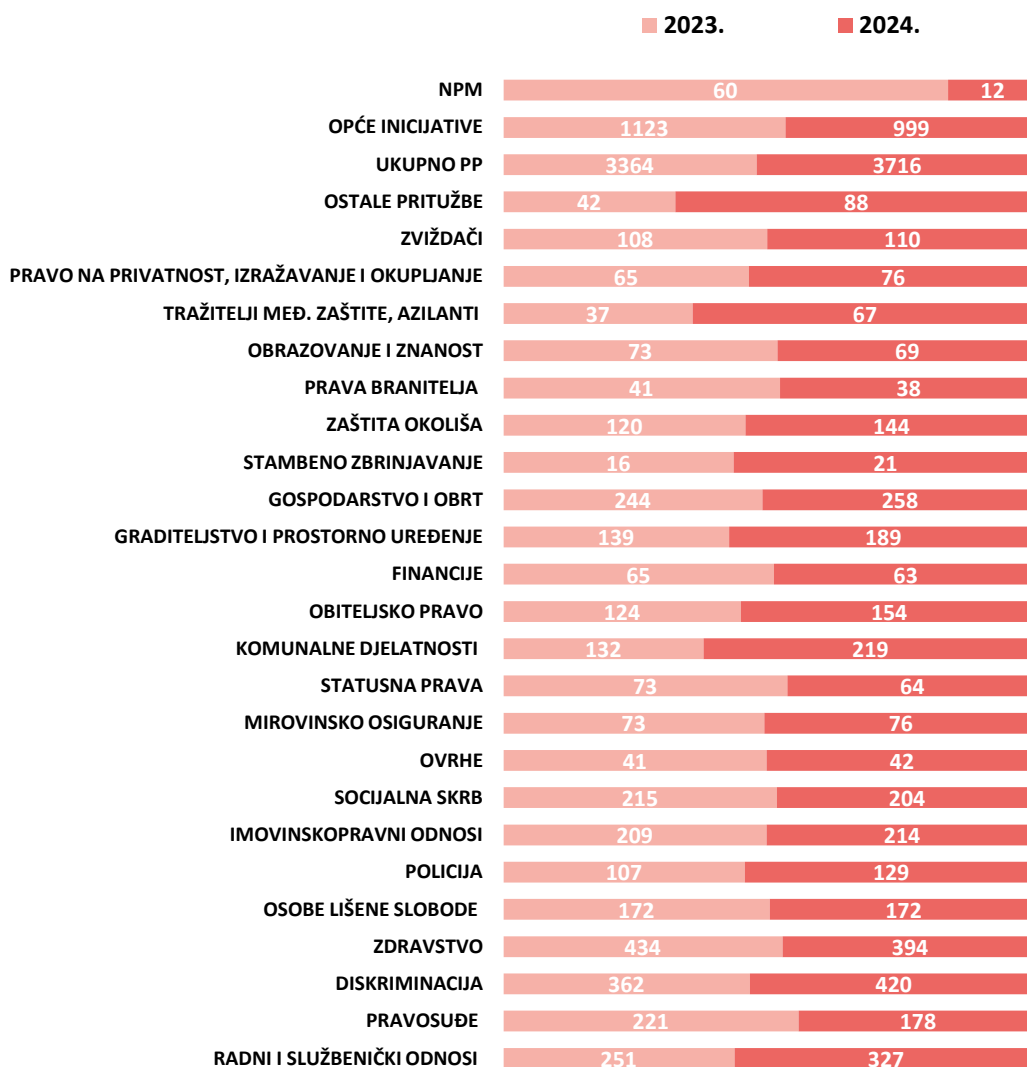
BROJ NOVOOTVORENIH PREDMETA U 2024. GODINI PO PRAVNIM PODRUČJIMA

Za razliku od posljednjih godina, kada je najviše predmeta po pritužbi građana ili na vlastitu inicijativu otvoreno u području zdravstva, u 2024. najviše je predmeta, njih 420, otvoreno u području diskriminacije, u različitim područjima života.

Potom su najzastupljenije pritužbe na zdravstvo (394), područje radnih i službeničkih odnosa (327), gospodarstva i obrta (258), komunalnih djelatnosti (219), imovinsko-pravnih odnosa (214), socijalne skrbi (204), graditeljstva i prostornog uređenja (189) te pravosuđa (178). Usporedba novootvorenih predmeta s 2023. godinom pokazuje kako je do najvećeg povećanja (81%) došlo glede tražitelja međunarodne zaštite, potom komunalnih djelatnosti (66%) te u području graditeljstva i prostornog uređenja (36%).

USPOREDBA NOVOOTVORENIH PREDMETA

Od 4.921 predmeta u kojima smo tijekom godine postupali po pritužbama građana ili na vlastitu inicijativu, rad je okončan u 2.756. Preostalih 2.165 predmeta prebačeno je u narednu godinu (pritužbe koje su pristigle krajem godine te je postupak još u tijeku, kao i složenije pritužbe u kojima je postupak

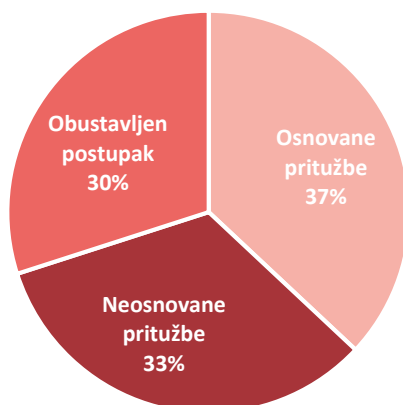
dugotrajniji ili u kojima ne zaprimamo na vrijeme odgovore javnopravnih tijela na čije se postupanje građani žale ili koje tražimo mišljenje iz njihove nadležnosti).

Prema metodologiji koju smo počeli primjenjivati 2023. godine, od 2.756 predmeta u kojima je rad završen u 2024. godini, u 35% smo provodili ispitni postupak, a u 65% predmeta nije bilo mogućnosti provesti ga. Među navedenih 65% (1.788) pritužbi značajan broj ih je bio podnesen pučkoj pravobraniteljici nakon što je o istoj stvari već odlučilo nadležno javnopravno tijelo ili sud ili je postupak još bio u tijeku, a dio pritužitelja nam se nije povratno javio nakon što smo zatražili više informacija o predmetu pritužbe. Međutim, najveći dio ovakvih pritužbi čine one za čije rješavanje je bilo nadležno drugo javnopravno tijelo.

Kada nismo mogli provoditi ispitni postupak, pritužbe smo prosljeđivali tijelima nadležnima za njihovo rješavanje, uključujući posebnom pravobranitelju/icama te smo građanima odgovarali dajući im opće informacije. Pri tome procesna nemogućnost vođenja ispitnog postupka i dalje omogućava uvid u problem za koji smo saznali iz pritužbe građana. Ujedno, iako u odnosu na neke pritužbe pučka pravobraniteljica ne može postupati po ZoPP-u na način da vodi ispitni postupak, pružaju nam uvid za potrebe izvještavanja o stanju ljudskih prava, koje je obveza institucije i u pogledu područja u kojima nije ovlaštena voditi ispitne postupke.

Od 35% ili 968 pritužbi u kojima smo vodili ispitni postupak, 37% (358) je bilo osnovano, neosnovanih je bilo 33% (320), a u 30% (290) predmeta je ispitni postupak bio pokrenut, no obustavljen je zbog odustanka pritužitelja ili druge objektivne okolnosti.

ISHOD POSTUPANJA U PREDMETIMA U KOJIMA SE VODIO ISPITNI POSTUPAK

Uz sve pritužbe koje su evidentirane u ovdje iznesenim statističkim podacima, građanima smo pomagali i odgovaranjem na upite koje su nam postavili telefonskim pozivima ili osobnim dolascima, pri čemu su im pružene potrebne informacije i upiti, a kojih je tijekom prošle godine bilo 1.246.

Za potrebe ovog Sažetka posebno se izdvajaju neki statistički podaci o postupanju povodom diskriminacije.

Tijekom 2024. godine postupali smo u 751 predmetu povodom diskriminacije, od čega je 613 predmeta otvoreno temeljem pritužbi građana ili na vlastitu inicijativu, a 138 predmeta se odnosi na opće inicijative. Broj predmeta otvorenih temeljem pritužbi ili na vlastitu inicijativu uključuje one koje smo otvorili u 2024. godini, odnosno njih 420, te 193 predmeta iz ranijih godina u kojima smo postupali i u 2024. godini zbog složenosti predmeta ili u kojima nismo pravovremeno zaprimili potrebne odgovore. U 2024. godini otvoreno je 106 predmeta općih inicijativa, a u još 32 je nastavljen rad iz prethodnih godina.

Kao i ranijih godina, najveći je broj pritužbi na diskriminaciju zbog rase, etničke pripadnosti i boje kože ili nacionalnog podrijetla, koje čine 18% svih zaprimljenih diskriminacijskih pritužbi. Potom su sa 9% zastupljene pritužbe na diskriminaciju temeljem invaliditeta, koje smo ustupali pravobranitelju za osobe s invaliditetom, 9% na diskriminaciju temeljem zdravstvenog stanja, 7% na diskriminaciju temeljem obrazovanja te 6% na diskriminaciju zbog spola, koje smo ustupali pravobraniteljici za ravnopravnost spolova. Sve ostale osnove zastupljene su s manje od 5%, dok se u 17% pritužbi navodilo više od jedne diskriminacijske osnove. U 15% pritužbi nije bila istaknuta niti jedna osnova iz ZSD-a.

U vezi područja u kojima je diskriminacija pritužavana, kao i svih godina do sada najčešće je zastupljeno područje rada i zapošljavanja sa 42% svih zaprimljenih diskriminacijskih pritužbi. Slijedi područje pristupa dobrima i uslugama te uprave, svako s 8%.

73% svih diskriminacijskih pritužbi podnijele su nam fizičke osobe, pri čemu nam se obratilo nešto više žena (169) nego muškaraca (137). Zaprimali smo pritužbe i od grupa (75) i pritužitelja koje nije bilo moguće identificirati (24), a dio postupaka smo pokrenuli na vlastitu inicijativu (15).

Gledajući pritužene strane, najviše pritužbi na diskriminaciju odnosilo se na postupanje pravnih osoba (130), no značajan je broj pritužbi i na postupanje fizičkih osoba (85). Potom slijede pritužbe na diskriminaciju od strane pravnih osoba s javnim ovlastima (79), tijela državne uprave (68), jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (26) te pravosudnih tijela (6).

3. Analiza i ocjena stanja zaštite ljudskih prava i jednakosti

U usporedbi s godinom ranije i govoreći o svim ljudskim pravima i skupinama, nije došlo do značajnih poboljšanja, već je nastavljen trend stagnacije što je, zbog velikog broja sustavnih problema, neprihvatljivo.

Najveći su problemi bili prisutni u području zdravstva i socijalne skrbi te vezano za siromaštvo, pri čemu osobito brine rastuće siromaštvo starijih i uvjeti u pojedinim domovima za starije, a značajan je i problem prenapučenosti zatvora. Vidljiv je bio povećan stupanj neprihvatljivog govora i govora mržnje te različite antimanjinske retorike, što se dijelom može i dovesti u vezu sa činjenicom da su se tijekom 2024. godine održavala čak tri izborna procesa. Prisutni su bili izazovi vezani za vladavinu prava, loša je percepcija pravosuđa, novinarske slobode su i nadalje ugrožene, otežan je rad braniteljima ljudskih prava te je povjerenje građana u institucije na niskoj razini.

Tijekom godine bilo je najviše pozitivnih aktivnosti u području prava na adekvatno stanovanje, prvenstveno zbog niza zakonskih izmjena i predlaganja prvog strateškog dokumenta stambene politike, gdje bi se pomoci mogli uskoro očekivati, a čije ćemo učinke pratiti. Također, početkom 2024. godine u javno savjetovanje su upućene izmjene Zakona o strancima (Zakon je usvojen 2025. godine), kojim se poboljšava radnopravni položaj stranih radnika te se ujedno štite domaći radnici od snižavanja cijene rada.

Skraćeno se, u pogledu nekih od područja obrađenih u Izvješću, može istaknuti sljedeće:

U pogledu vladavine prava te **prava na dobro upravljanje**, o kojem pučka pravobraniteljica ima jedinstven pregled kroz rad na pritužbama vezanima uz brojne različite resore i područja, problemi građana vezani za komunikaciju i/ili ostvarivanje prava pri javnopravnim tijelima bili su prisutni i u 2024. godini. U pritužbama su građani ukazivali na dugotrajnost postupanja, nerazumljivu i neprikladnu komunikaciju, nejednak tretman, prebacivanje odgovornosti između institucija, pretjerani formalizam i druge probleme. Građani su i dalje često nedovoljno informirani o svojim pravima i načinima njihova ostvarivanja. I nadalje su izražene prepreke za stvarnu participaciju javnosti u donošenju odluka, pa tako, primjerice, na gotovo polovicu komentara u e-savjetovanjima nije bilo odgovora ili su tek primljeni na znanje, a i dalje su vidljive i prepreke za postizanje transparentnosti i nepristranosti, primjerice, kod osnivanja različitih radnih skupina. Podatke, primjere, citate pritužbi i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 2.1. Pravo na dobro upravljanje.

Osim toga, u brojnim resorima nedostaje zaposlenih, što je posebno izraženo u zdravstvu, i/ili su zaposleni preopterećeni s administrativnim zadacima, što je posebno izraženo u socijalnoj skrbi, a dovodi u pitanje ostvarivanje zajamčenih prava od strane građana.

Siromaštvo je bilo u porastu, pa je tako 20,3% stanovnika RH u riziku od siromaštva, što je najviša zabilježena stopa još od 2012. godine. S obzirom na taj trend, kao i dugo razdoblje rasta cijena i inflacije, potrebno je snažno naglasiti da je siromaštvo trenutno brojnim građanima prepreka u ostvarivanju prava, pri čemu je borba protiv siromaštva obveza i odgovornost države koja se Ustavom odredila kao socijalna država. Unatoč tome, sustav socijalne skrbi nedovoljno je usmjeren na korisnike, a rast naknada i dalje je nedovoljan i ne obuhvaća sve kojima su potrebne. Podrška beskućnicima ostala je potpuno neadekvatna, iako je riječ najnezaštićenijoj skupini građana, a nema ni naznaka da će se situacija mijenjati jer i dalje ostaju neispunjene preporuke pučke pravobraniteljice koje bi bile temelj za promjene – Nacionalna strategija borbe protiv beskućništva i pouzdani podatci o razmjerima i uzrocima beskućništva u RH. S druge strane, nedovoljno podržane napore u skrbi za beskućnike ulažu

organizacije civilnog društva i humanitarne i vjerske organizacije te građani koji im pomažu. Podatke, primjere, citate pritužbi i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 2.11. Socijalna skrb: siromaštvo i ljudska prava.

Među najugroženijima su i **starije osobe**, koje žive u sve većem siromaštvu. Prema posljednjim podacima čak 37% starijih od 65 godina bilo je u riziku od siromaštva, a čak 61,4% starijih koji žive sami. To su, otkako se podaci mogu usporediti (2010.), nezabilježeni razmjeri siromaštva starijih koji pozivaju na hitne, ali dugoročne i sustavne mjere. Snažno su prisutni i drugi dugogodišnji problemi - nedostupnost socijalnih usluga koje omogućavaju dostojanstven život i ostanak u vlastitom domu, nepostojanje mjera za podršku zaposlenima koji trebaju pružati skrb svojim nemoćnim starijim članovima obitelji, a istovremeno i nedostupnost domova za starije, zbog nedovoljnih kapaciteta i visokih cijena. Dio starijih predugo čeka isplatu prve mirovine, dok tijekom tog razdoblja trebaju živjeti bez ikakvih prihoda ili od minimalne akontacije. Broj sklopljenih ugovora o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju nakon dugo godina opada, čemu su vjerojatno pridonijele i zaštitne mjere uvedene 2024. godine kroz zakonske izmjene nakon dugog zalaganja udruga starijih i pučke pravobraniteljice, no ima i daljnjih koraka koje je potrebno učiniti za zaštitu starijih od zlouporaba ovih ugovora. Većina poteškoća o kojima pučka pravobraniteljica izvještava prepoznata je i u Deklaraciji Hrvatskog sabora o pravima umirovljenika i osoba starije životne dobi iz 2024. godine, no imat će učinak samo ako te poteškoće uistinu budu u fokusu izvršne i zakonodavne vlasti kod donošenja odluka. Podatke, primjere, citate pritužbi i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 2.7. Prava starijih osoba i poglavlju 2.8. Diskriminacija temeljem dobi.

I u 2024. godini smo zabilježili ozbiljne i teške primjere kršenja **prava na zdravlje** koji, unatoč vrijednom radu zdravstvenih djelatnika kojih ima premalo, pokazuju brojne probleme na razini sustava, uključujući još uvijek manjak usmjerenosti na pacijente, kao i strogi formalizam glede zdravstvenog osiguranja. U izvješću je osobit fokus na onkološkim i palijativnim pacijentima. Onkološki pacijenti često ne mogu dobiti pretrage na vrijeme, a izvještavamo i o primjerima u kojima su – u ionako iznimno teškoj situaciji zbog dijagnoze - bili prepušteni sami sebi za ključne odluke i organizaciju svog liječenja. U palijativnoj skrbi povećan je broj bolničkih kreveta, što je rijedak pozitivan pomak u palijativi u 2024. godini, dok svi ostali problemi ostaju. O zanemarenosti ovog područja govori i činjenica da Nacionalni program razvoja palijativne skrbi u RH 2023.-2026., koji je trebao biti početna točka potrebnih promjena, još uvijek nije donesen. Nema ni odluke Ustavnog suda na zahtjev pučke pravobraniteljice za ocjenu ustavnosti obveze osobnog dolaska u HZZO jednom u tri mjeseca, zbog kojeg su bez zdravstvenog osiguranja ostajali kronično i teško oboljeli, majke na rodiljnom/roditeljskom dopustu, studenti i drugi, o čemu svjedoči i rekordan broj pritužbi instituciji koji je ikada izazvala izmjena jednog zakona. Posebno ističemo i probleme građana koji nisu mogli ostvariti pravo na naknadu za troškove liječenja – starije osobe zbog (inače vrlo pozitivnog) pilot projekta besplatnog vlaka, a brojni drugi pacijenti zbog načina na koji HZZO tumači udaljenost koju pacijenti trebaju prijeći da bi došli do liječnika. U oba slučaja pučka se pravobraniteljica obratila Vladi RH, ali bez odgovora. Podatke, primjere, citate pritužbi i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 2.3. Pravo na zdravlje.

Mladi su se nastavili suočavati s poteškoćama u stanovanju, radu i zapošljavanju, uključujući i diskriminaciju, vezano za dostupnost zaštite mentalnog zdravlja i drugim problemima. Nema pomaka prema uvođenju sustavnog obrazovanja o ljudskim pravima, jednakosti i ostalim temama koje bi mogao obuhvatiti građanski odgoj i obrazovanje. Nedostatak takvog sustavnog obrazovanja vidljiv je u niskoj informiranosti o društveno-političkim i ekonomskim temama te o mogućnostima za aktivno uključivanje u društvo i spremnosti na to. Tijekom 2024. došlo je i do izmjena glede statusa nastavnog predmeta Politika i gospodarstvo u dijelu strukovnim školama, čime se umanjilo mogućnost da steknu

niz znanja, stavova i vještina ključnih za osobni, građanski i društveni razvoj te kvalitetno i informirano sudjelovanje u društvenome životu. [Podatke, primjere i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 2.9. Mladi.](#)

Stanovanje je i u 2024. mnogima bilo svakodnevni problem. Zbog visokih cijena kupnje i najma problem je pogađao socijalno ugrožene, ali i one s redovnim primanjima, a osobito mlade i mlade obitelji, ali i druge skupine. Tako, primjerice, prosječna mlada osoba u RH obiteljski dom napušta tek s 31 godinom, čak 5 godina kasnije nego što to u prosjeku čine njihovi vršnjaci u EU. Uz cijene, problem je bila i nesigurnost najma, što je posljedica nedostatnog pravnog okvira najma, uz nedostatan javni najam. Ipak, u 2024. godini došlo je do pomaka u javnim politikama pa je tako, između ostalog, u javno savjetovanje upućen prvi nacionalni strateški dokument iz ovog područja - Nacionalni plan stambene politike RH do 2030. godine, koji se odnosi na priuštivo stanovanje. Plan je usvojen u ožujku 2025., a trebao bi, prema najavama, omogućiti aktivaciju praznih nekretnina, poticanje dugoročnog najma, jačanje pravne sigurnosti najamnog odnosa te gradnju stanova u državnom vlasništvu. Istovremeno, nije obuhvatio socijalno stanovanje, koje ostaje i nadalje neriješeno. [Podatke, primjere, citate pritužbi i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 2.12. Pravo na adekvatno stanovanje.](#)

Pravo na rad obilježile su značajne zakonske izmjene vezane uz državne i javne službe te uz privatni sektor, dok su pritužbe bile potaknute i dosadašnjim problemima poput neprijavljenog rada i neisplate plaće, nezakonitosti kod zapošljavanja, diskriminatornih oglasa za posao i drugih. Zlostavljanje na radu tj. mobing i dalje nije adekvatno reguliran, a to nažalost nije ni u planu najranije do 2026. godine, iako je broj osoba koje traže pomoć u porastu. Broj stranih radnika, kao i pritužbi stranih radnika, sve je veći, a dio poteškoća s kojima su suočeni trebao bi biti uklonjen izmjenama Zakona o strancima (koje su stupile na snagu sredinom ožujka 2025. godine), uključujući i kroz regulaciju uvjeta njihova smještaja. On će sada prvi put biti reguliran za strane radnike koji nisu sezonski radnici, a ta pravna praznina i u 2024. godini je bila vidljiva na primjerima na koje su upozoravali mediji. [Podatke, primjere, citate pritužbi i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 2.4. Pravo na rad i poglavlju 2.5. Diskriminacija pri zapošljavanju i na radu.](#)

U zaštiti prijavitelja nepravilnosti (tzv. zviždača) i dalje je potrebno osvještavati i educirati koji su to ključni uvjeti za zakonsku zaštitu prijavitelja, prvenstveno načini prijave i činjenica da nepravilnost mora biti povezana s javnim interesom, a ne zaštitom pojedinačnih prava. Započelo je pružanje emocionalne podrške prijaviteljima nepravilnosti, što ćemo pratiti i nastaviti predlagati pružanje psihosocijalne podrške i besplatne pravne pomoći kad im je ona potrebna. Kao tijelo nadležno za vanjsko prijavljivanje nepravilnosti pripremili smo i javno predstavili Vodič za prijavljivanje nepravilnosti i nastavili organizirati i sudjelovati u edukacijama o provedbi Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti. Značajan izazov i dalje je otežano djelovanje povjerljivih osoba, koje nekad nemaju uvjete za neometano obavljanje svojih zakonom dodijeljenih zadaća, a utvrdili smo i slučajeve osvete poslodavca prema njima, upravo zbog postupanja po prijavi nepravilnosti. Izazov je i dugotrajnost postupanja nekih tijela nadležnih za ispitivanje nepravilnosti, kao i pojedinih sudskih postupaka. [Podatke, primjere i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 3. Zaštita prijavitelja nepravilnosti.](#)

Vezano uz **pravosuđe**, u Izvješću se daje pregled rada po pritužbama građana, kojih je bilo 16% manje nego godinu ranije, no i dalje je jedan od najčešćih razloga zbog kojih nam se građani obraćaju. U izvješću se obrađuju različiti aspekti učinkovitosti pravosuđa te izazovi vezane uz digitalizaciju, besplatnu pravnu pomoći i sustav podrške žrtvama i svjedocima. Prikazujemo i situaciju glede ovrha i stečaja potrošača. [Podatke, primjere, citate pritužbi i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 2.24. Pravosuđe.](#)

I ove godine Izvješće sadrži i **analizu sudske prakse u predmetima vezanima uz diskriminaciju** (poglavlje 2.22. Izvješća), pregled pojavnosti **zločina iz mržnje** (poglavlje 2.21. Izvješća), kao i pregled **postupanja Europskog suda za ljudska prava** (poglavlje 2.25. Izvješća) po zahtjevima podnesenima protiv RH.

Izražavanje u javnom prostoru pokazuje nedovoljnu informiranost građana o tome što je (ne)dozvoljeno, pa se nastavlja događati da nezakonito izražavanje ostaje neprijavljeno i nesankcionirano, kao i da se ono zakonito javno pogrešno naziva nezakonitim. Akt o digitalnim uslugama (DSA) stupio je na snagu 2022. godine, no provedbeni propis RH izglasan je tek u ožujku 2025. godine. Nažalost, češće nego prethodnih godina korišteni su ustaški simboli i pozdravi, čemu je doprinijelo dugogodišnje izbjegavanje jasnijeg određenja prema ovim simbolima, izostanak adekvatnog normiranja i konzistentnog procesuiranja, kao i poruke koje su u javnost odašiljali neki političari. Glede novinarskih sloboda, zabilježeni su i fizički napadi na novinare, a pravni mehanizmi njihove zaštite neujednačeno se primjenjuju. U 2024. godini prijepori su se vodili u vezi donošenja čl. 307.a Kaznenog zakona, kojim se uvodi novo kazneno djelo Neovlaštenog otkrivanja sadržaja izvidne ili dokazne radnje. Dobrodošle buduće promjene trebali bi donijeti propisi usvojeni na EU razini - Akt o slobodi medija, koji bi trebao štititi i ojačati medijske slobode i pluralizam u EU), te Direktiva za zaštitu novinara i aktivista od SLAPP tužbi, koja bi trebala osnažiti neovisnost i novinara i medija). Podatke, primjere i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 2.26. Izražavanje u javnom prostoru.

Tijekom 2024. u fokusu je bilo i **pravo na javno okupljanje**, a građani su se okupljali iz brojnih razloga, dok su pojedina javna okupljanja bila i popraćena protuprosvjedima. S obzirom da je uočeno ponekad nedostatan razumijevanje protuprosvjeda kao oblika slobode javnog okupljanja, ukazuje se na obvezu države da zaštititi pravo na slobodu okupljanja obiju skupina te primijeni najmanje ograničavajuća sredstva koja će omogućiti održavanje oba okupljanja na miran način. Podatke, primjere, citate pritužbi i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 2.27. Javno okupljanje.

2024. godine na snagu je stupila i Uredba o umjetnoj inteligenciji, pravni okvir EU o **umjetnoj inteligenciji**, koji bi trebao smanjiti rizike od zlouporaba i slučajnog nanošenja štete, uključujući kršenja ljudskih prava i diskriminacije. Pučka pravobraniteljica određena je kao jedno od tijela nadležnih za zaštitu temeljnih prava u skladu s Uredbom. Podatke i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 2.29. Umjetna inteligencija.

Godinu je obilježilo održavanje triju **izbora**: za zastupnike u Hrvatski sabor, za članove Europskog parlamenta i za Predsjednika RH, a pokazali su kako je potrebno kroz široki konsenzus i uključivanje stručnjaka ozbiljno unaprijediti izbornu zakonodavstvo. U Izvješću se daje osvrt vezano za ostvarivanje biračkog prava kao ljudskog prava, specifične pojavnosti govora i izražavanja u javnom prostoru u (pred)izborno vrijeme te prikaz nekih pitanja vezanih uz pojedine društvene skupine, kao što su mladi. Podatke, primjere, citate pritužbi i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 2.2. Izbori u 2024. godini.

Uvjeti u kojima djeluju **branitelji ljudskih prava**, u koje se ubrajaju organizacije civilnog društva, novinari, zviždači i drugi, jedan su od značajnih indikatora stanja vladavine prava, što prepoznaje i Europska komisija kroz izvješća o stanju vladavine prava. Država ima obvezu stvoriti okruženje u kojem branitelji ljudskih prava mogu neometano djelovati i tako štititi ljudska prava i suzbijati diskriminaciju. Unatoč tomu, još uvijek je izazov dugoročno institucionalno i programsko financiranje aktivnosti organizacija civilnog društva koje rade u području zaštite ljudskih prava i nediskriminacije te RH još uvijek nema nacionalni strateški dokument za stvaranje povoljnog okruženja za djelovanje civilnoga

društva, iako je posljednji istekao još 2016. godine, a radna skupina za njegovu pripremu osnovana još 2021. godine. Podatke, primjere i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 2.30. Branitelji ljudskih prava.

U okviru ovog poglavlja, prikazuje se i važnost **standarda za neovisne institucije**, na što pučka pravobraniteljica kao neovisna institucija redovito ukazuje, a što je također indikator stanja vladavine prava. U tom se kontekstu ističe i dvije EU direktive o standardima za tijela za jednakost usvojene 2024. godine.

Zaštiti **prava na čist, zdrav i održiv okoliš** doprinosa je rad po pritužbama građana, građanskih inicijativa ili na vlastitu inicijativu, što se u 2024. odnosilo na onečišćenje okoliša i prirode, nepropisno gospodarenje otpadom, prekomjernu buku, svjetlosno onečišćenje, neionizirajuće zračenje baznih stanica mobilnih operatera i štetne učinke klimatskih promjena, na sanaciju crnih točaka, utjecaj centara za gospodarenje otpadom na život i zdravlje građana te požare na lokacijama na kojima se gospodari otpadom. Podatke, primjere, citate pritužbi i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 2.31. Pravo na čist, zdrav i održiv okoliš.

U 2024. godini najveći broj pritužbi primili smo na **diskriminaciju**, a kao i ranije, najviše su se odnosile na područje rada i zapošljavanja te na osnovu rase, etničke pripadnosti ili boje kože odnosno nacionalnog podrijetla. Nažalost, Akcijski plan za suzbijanje diskriminacije nije se provodio tijekom 2024. godine jer nije ni bio donesen, već je usvojen tek početkom 2025. godine. I dalje je vidljiva potreba podizanja svijesti i edukacije o zabrani diskriminacije i mehanizmima zaštite, kako među građanima, tako i među onima koji bi ga trebali primjenjivati u radu, pa se u tom smjeru i u ovom Izvješću daju preporuke.

Istraživanja i pritužbe nastavili su svjedočiti o stereotipima, predrasudama i diskriminaciji s kojima su suočeni pripadnici nacionalnih manjina, prvenstveno **srpske i romske, kao i migranti**. To je posebno bilo prisutno u kontekstu izbora, kada je animozitet prema pripadnicima različitih manjina, posebno srpske nacionalne manjine i migrantima, bio izražavan i korišten u političke svrhe, čime se dodatno potpirivalo netrpeljivost dijela birača prema ovim skupinama. Zabrinjava što RH i dalje nema imigracijsku ni integracijsku politiku, dok su pojedinačne mjere, poput vaučera za učenje hrvatskog jezika za strane radnike, dobrodošle, ali nedovoljne. Romi se i dalje suočavaju sa sustavnom diskriminacijom koja vodi do nejednakih prilika od djetinjstva i zadržava velik broj Roma u začaranom krugu višegeneracijskog siromaštva, što uključuje i život u segregiranim i prometno izoliranim naseljima, često u iznimno lošim uvjetima života – bez struje, vodovoda i odvodnje. I u ovom Izvješću ukazujemo na velik problem de facto segregacije u školama vezano za koju nema konkretnih promjena na bolje. Podatke, primjere, citate pritužbi i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 2.20. Diskriminacija temeljem rasnog ili etničkog podrijetla.

Vezano uz prava iz Ustavnog zakona o **pravima nacionalnih manjina**, prisutne su i nadalje poteškoće u ostvarivanju prava na ravnopravnu zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina među zaposlenima u upravi i pravosuđu, što je posljedica neučinkovitog okvira za njegovo ostvarivanje, kao često i prava na službenu i ravnopravnu uporabu jezika i pisma, što se prelijeva iz negativnog odnosa prema pripadnicima nacionalnih manjina, prvenstveno srpske i romske. Podatke, primjere i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 2.19. Prava nacionalnih manjina.

Pritužbe na postupanje **policije** odnosile su se na situacije u kojima su se građani osjećali oštećenima, kao što je neobavljanje obavijesnog razgovora sa svim sudionicima događaja, ali i neprofesionalna komunikacija policijskih službenika. Ispitni postupci koje smo provodili u 2024. pokazali su potrebu da MUP uvede efikasnije načine identifikacije policijskih službenika u slučaju sumnje na neprofesionalno

postupanje. Građani se i dalje iznimno rijetko obraćaju Povjerenstvu za rad po pritužbama, zbog čega je potrebno kroz Zakon o policiji osigurati informiranost stranaka o mogućnosti daljnjeg prituživanja, odnosno obraćanja Povjerenstvu. Daje se i prikaz nenajavljenih NPM obilazaka policijskih postaja i pritvorske jedinice. Podatke, primjere i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 4.1. Policijski sustav.

Vezano za područje **migracija i azila**, daje se pregled migracijskih kretanja u RH te ispitnih postupaka koje smo provodili u odnosu na uvjete u prihvatilištu, pristup sustavu međunarodne zaštite u prihvatnim centrima za strance te duljinu smještaja u prihvatnom centru. Tijekom obilazaka prihvatnih centara za strance proveli smo anonimno anketiranje smještenih osoba. U 2024. na EU razini usvojen je Pakt o migracijama i azilu, koji donosi opsežne promjene i, za zemlje s vanjskom granicom poput RH, dodatne izazove. U Izvješću se daje i osvrt na rad Nezavisnog mehanizma nadzora postupanja policijskih službenika u području nezakonitih migracija i međunarodne zaštite (NMN). Daje se prikaz stanja iz nenajavljenih NPM obilazaka prihvatnog centra i tranzitno prihvatnih centara za strance, Centra za registraciju tražitelja međunarodne zaštite te postaje granične policije. Podatke, primjere i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 4.2. Tražitelji međunarodne zaštite i iregularni migranti.

Dugogodišnji problemi u **zatvorskom sustavu** i dalje su prisutni, a neki su i dodatno naglašeni, što pokazuju i ispitni postupci i nenajavljeni NPM obilasci. Prenapučenost je nastavila rasti i alarmantna je, pa je tako u čak dva zatvora popunjenost bila iznad 200%, pri čemu je zamjetan velik udio istražnih zatvorenika te sve više stranaca. Iako su razlozi zbog kojih su se osobe lišene slobode i članovi njihovih obitelji obraćali u 2024. godini raznovrsni, od zamolbi za pomoć u vezi premještaja, pritužbi na postupanja službenika do nedovoljne učinkovitosti pravnih sredstava, problemi u pružanju zdravstvene zaštite i neodgovarajući uvjeti smještaja i nadalje su najzastupljeniji razlozi prituživanja. Još uvijek nedostaje službenika, a prisutne su i neke dugogodišnje normativne manjkavosti. Podatke, primjere, citate pritužbi i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 4.3. Zatvorski sustav.

Osobe s duševnim smetnjama kojima je ograničena sloboda kretanja su nam se u 2024. najčešće obraćale zbog valjanosti dobrovoljnog pristanka te smještaja na zatvoreni psihijatrijski odjel, odnosno neinformiranost pacijenata da će se dobrovoljno liječenje provoditi u zatvorenim uvjetima, a u Izvješću se ukazuje i na pitanje postupanja policijskih službenika prema osobama s duševnim smetnjama. Nenajavljeni NPM obilasci provedeni su u psihijatrijskoj bolnici te bolničkim psihijatrijskim odjelima, pri čemu se ukazuje na primjere dobre prakse, ali i na probleme glede uvjeta smještaja, manjkavosti u pripremi individualnog plana liječenja te vezano za provedbu mjera prisile, što je povezano i s nedostatkom liječnika i drugog medicinskog osoblja. Podatke, primjere i preporuke pronađite u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 4.4. Osobe s duševnim smetnjama kojima je ograničena sloboda kretanja.

Tijekom 2024. godine provedeni su i nenajavljeni NPM obilasci tri **doma za starije**. Svrha obilazaka bila je utvrditi uvjete u kojima žive korisnici smješteni u domovima, način postupanja prema njima, uvažavaju li se njihove potrebe, osigurava li se adekvatna zdravstvena zaštita i skrb, kao i način provedbe pojačane njege nepokretnih/slabije pokretnih i dementnih osoba. Nedostatak osoblja jedan od najvećih problema, a uvjeti u dijelu jednog od domova mogu se okarakterizirati kao nečovječno postupanje prema starijima. Više pročitajte u Izvješću pučke pravobraniteljice za 2024. godinu, u poglavlju 4.5. Domovi za starije: obavljanje poslova NPM-a.

4. Suradnja i javno djelovanje u promicanju ljudskih prava i suzbijanju diskriminacije

Odnos institucije sa Hrvatskim saborom od ključnog je značaja - pučka pravobraniteljica je opunomoćenica Hrvatskog sabora za promicanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda.

Ovo Izvješće podnosi se Hrvatskom saboru, kao predstavničkom tijelu građana i nositelju zakonodavne vlasti u RH, a u njemu se iznosi ocjena stanja ljudskih prava i sloboda, utemeljena na radu po pritužbama građana tijekom 2024. godine u gotovo svim područjima života, opažanjima iz terenskih obilazaka, analizama, istraživanjima te drugim izvorima. Ujedno se daje preporuke različitim dionicima, u pravilu izvršnoj vlasti, za poboljšanje stanja, postupanja i praksi te zakona i drugih propisa, s ciljem ostvarivanja prava u RH sukladno propisima te europskim i međunarodnim standardima. Ono, osim što daje prikaz stanja, zbog sadržanih analiza, podataka te preporuka, u velikom broju područja, može biti korisno saborskim zastupnicima u svakodnevnom radu oko zakonskih prijedloga.

Ta suradnja je i u novom sazivu bila uspješna kad su u pitanju saborski odbori, u čijem radu pučka pravobraniteljica sudjeluje temeljem zakonske ovlasti. Stoga je i tijekom 2024. redovito sudjelovala u radu saborskih odbora na teme od važnosti za zaštitu ljudskih prava, osobito u raspravama o propisima u zakonodavnoj proceduri, kao i na tematskim sjednicama i okruglim stolovima.

Međutim, u trenutku predaje ovog Izvješća, za 2024. godinu, Hrvatski sabor još uvijek na plenarnoj sjednici nije raspravio izvješća pučke pravobraniteljice za 2022. i 2023. godinu. Nije raspravljeno ni posebno izvješće "Utjecaj epidemije COVID-19 na ljudska prava i jednakost – preporuke za jačanje otpornosti na buduće krize", koje je pučka pravobraniteljica predala 2022. godine.

Pri tome, Vlada RH još uvijek nije usvojila mišljenje na Izvješće pučke pravobraniteljice za 2023. godinu, bez kojeg nije niti moguća rasprava na plenarnoj sjednici.

Izvješće pučke pravobraniteljice pri tome nije izvješće o radu institucije, kao što su to u pravilu izvješća brojnih institucija koja se podnose Hrvatskom saboru, već je primarno ocjena stanja ljudskih prava i sloboda u Republici Hrvatskoj. U ovim izvješćima se stoga naglasak stavlja na teme, na stanje u pojedinom području odnosno vezano za pojedina ljudska prava i slobode te u pogledu pojedinih skupina.

U ukazivanju na stanje ljudskih prava u pojedinom području odnosno vezano za pojedina ljudska prava ukazuje se na zakonodavne promjene tijekom godine, na službene statističke podatke, ali i na probleme građana u pristupu institucijama i ostvarivanju prava u izvještajnoj godini. Uloga je ove institucije iz perspektive zaštite ljudskih prava ukazivati na probleme s kojima su građani suočeni odnosno probleme u različitim sustavima. Pri tome se prikazuje i neke pojedinačne slučajeve i pojedinačne propuste, u pravilu kao ilustraciju problema, i na širu sliku, na probleme u pojedinim sustavima te zbog nedostatne međuresorne suradnje, na državnoj razini, ali probleme i na razini jedinica lokalne i regionalne samouprave te u postupanju tijela s javnim ovlastima. Isto može i treba biti podloga za raspravu, kako o problemima, tako i o mogućim rješenjima.

No, odgodom rasprave o izvješćima u Hrvatskom saboru brojni prikupljeni podaci i analize sadržani u izvješćima za pojedinu godinu gube na relevantnosti, podatci se mijenjaju, a teme razvijaju te donose novi zakonski prijedlozi i strateški dokumenti, bez da se o preporukama temeljenim na ocjeni stanja moglo pravovremeno raspravljati u Hrvatskom saboru.

Pučka pravobraniteljica stoga ovim putem Hrvatskom saboru, kao njegova opunomoćenica za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, ukazuje na neprihvatljiv odnos Hrvatskog sabora i Vlade RH prema izvješćima pučke pravobraniteljice, a time i problemima na koje građani kontinuirano ukazuju. Potrebno je, da bi Izvješće moglo ostvarivati svoj namjeravani učinak, a i institucija mogla ostvarivati svoju Ustavom RH određenu ulogu, raspravljati o izvješćima u godini u kojoj su predana.

Važno je istaknuti da se analiza i ocjena stanja u Izvješću temelji na pravnim obvezama i odgovornosti RH u zaštiti ljudskih prava svih građana i svih drugih osoba prema kojima postupaju tijela RH. Ove obveze i odgovornosti proizlaze iz Ustava RH, prava EU, međunarodnih ugovora koji su dio pravnog sustava RH te nacionalnih propisa. Upravo utemeljenost na pravu, osobito pravu ljudskih prava te obvezama i odgovornostima države koje iz njega proizlaze, posebno je važno naglasiti zbog trenda relativizacije i politizacije ljudskih prava, na globalnoj, europskoj i nacionalnoj razini, čime se ljudska prava, a osobito suzbijanje diskriminacije, pokušava svesti na razinu mišljenja i stavova, što je pravno pogrešno i štetno za osobe o kojima je riječ, za uspostavljeni sustav zaštite ljudskih prava i za vladavinu prava.

Suradnja s Vladom RH odnosno tijelima izvršne vlasti očituje se u provedbi preporuka iz izvješća pučke pravobraniteljice, prihvaćanju mišljenja u savjetovanjima oko zakonskih prijedloga, odgovaranju pri provođenju ispitnih postupaka i provedbi mjera u predmetima te u odgovaranju na upite za doprinose za izradu izvješća.

Glede provedbe preporuka, Europska komisija je u posljednja tri izvješća o vladavini prava dala preporuku Republici Hrvatskoj da unaprijedi provedbu preporuka pučke pravobraniteljice.

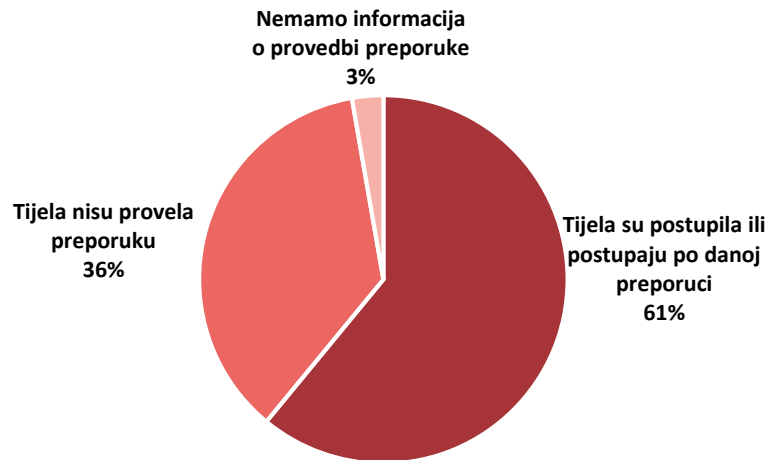
Upravo je provedba preporuka iz izvješća pučke pravobraniteljice Hrvatskom saboru smjer koji je potrebno odabrati kako bi zaštita ljudskih prava i vladavine prava u RH bila uspješnija, u skladu s Ustavom RH, međunarodnim standardima i nacionalnim zakonodavstvom.

Temeljem preporuke EK, ULJPPNM je izradio Izvješće o provedbi preporuka pučke pravobraniteljice - Izvješće pučke pravobraniteljice za 2023. godinu, što je ujedno i obveza iz Uredbe o Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

Pučka pravobraniteljica, sukladno Zakonu o pučkom pravobranitelju, daje ocjenu provedbe preporuka u Izvješću Hrvatskom saboru. Ocjenu donosi na temelju informacija nadležnih tijela, uključujući iz Izvješća ULJPPNM-a o provedbi preporuka, upita koje im šaljemo u pripremi izvješća, iz pritužbi u kojima postupa, informacija koje razmjenjuje s OCD-ima, sudjelovanja u zakonodavnim inicijativama i terenskih obilazaka.

Prema nama dostupnim podacima i koristeći navedene ocjene ispunjenosti, nadležna tijela su postupala ili postupaju po 60,96% preporuka, što je značajni rast, za 16,84 postotnih poena u usporedbi s Izvješćem za 2022. godinu, kada su to činili po 44,12% preporuka. Nadležna tijela ne provode 36,3% preporuka, a za 2,74% nemamo informacije o njihovoj provedbi od tijela kojima su upućene.

IMPLEMENTACIJA PREPORUKA PUČKE PRAVOBRANITELJICE

Suradnju s tijelima tijekom 2024. godine pri provođenju ispitnih postupaka u predmetima otvorenim po pritužbama ili na vlastitu inicijativu možemo ocijeniti načelno dobrom, uz pojedine izuzetke koji su dostavljali djelomične odgovore ili ih nisu dostavljali na vrijeme pa smo ih trebali požurivati. U odnosu na neodgovaranje ili otežano odgovaranje izdvajamo i ove godine MZ, kojem smo i u ovom Izvješću ponovno uputili preporuku da redovito odgovara na upite. Dodatno, niti MUP nam u jednom predmetu nije dostavio svu traženu dokumentaciju (sudsku presudu), a koja je bila važna za postupanje u predmetu. Od drugih tijela kojima smo upućivali požurnice, posebno se ističu MGPUĐI, MRMSOSP i HZSR. Međutim za razliku od MZ, ova tijela u pravilu dostavljaju odgovore nakon požurnice. Ni Vlada RH u više predmeta nije odgovorila na dopise pučke pravobraniteljice u kojima upozorava na kršenje prava većeg broja građana.

U vezi pripreme ovog Izvješća, tražena očitovanja za potrebe izrade Izvješća nam nije dostavilo MZ, MORH i MPRŠ.

Tijekom 2024. godine poboljšán je pristup podacima o postupanju prema iregularnim migrantima u informacijskom sustavu MUP-a, o čemu više pišemo u dijelu o tražiteljima međunarodne zaštite i iregularnim migrantima.

Tijekom 2024. godine predstavnici pučke pravobraniteljice nastavili su sudjelovati u radu Radne skupine o zločinima iz mržnje te Stručnog savjeta za izvršenje presuda i odluka ESLJP-a. Također, predstavnici pučke pravobraniteljice sudjelovali su u radnoj skupini za izradu Zakona o grobljima, Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira i Zakona o zaštiti osoba uključenih u javno djelovanje. Predstavnici pučke pravobraniteljice sudjeluju kao članovi u radu Nacionalnog koordinacijskog odbora za provedbu mjera Akcijskog plana razvoja kulture i medija te kampanja Vijeća Europe i OSCE-a za sigurnost novinara.

Kao i ranijih godina, sudjelovali smo u velikom broju javnih savjetovanja o zakonima, podzakonskim aktima i strateškim dokumentima, njih čak 50. Činili smo to kako bismo i prije donošenja propisa i strateških dokumenata ukazali na moguće negativne posljedice na ljudska prava i jednakost, ali i moguća poboljšanja predloženih odredbi, temeljem uvida u najviše europske i međunarodne standarde, ali i temeljem informacija koje imamo o stanju u praksi iz pritužbi građana ili sa terenskim obilazaka. Izradom mišljenja na zakone ostvaruje se suradnja s tijelima izvršne vlasti, kojima se u ranoj

fazi zakonodavnog postupka ukazuje na potrebna poboljšanja predloženog, dok se upućivanjem mišljenja saborskim odborima u kasnijoj fazi te izlaganjem pred saborskim odborima, ostvaruje suradnja s Hrvatskim saborom.

POPIS JAVNIH SAVJETOVANJA U KOJIMA SMO SUDJELOVALI	
NOSITELJ	PROPIS
MF	Nacrt Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama zakona o poreznoj upravi Nacrt Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama zakona o lokalnim porezima Nacrt Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dohodak Nacrt Prijedloga zakona o Središnjem registru stanovništva
MPUDT	Prijedlog uredbe o nazivima radnih mjesta, uvjetima za raspored i koeficijentima za obračun plaće Nacrt Prijedloga uredbe o ocjenjivanju učinkovitosti rada državnih službenika Prijedlog uredbe o radu na izdvojenom mjestu rada i rada na daljinu u državnoj službi Uredba o vrijednosti iznosa za utvrđivanje naknade za pružanje sekundarne pravne pomoći za 2024. Prijedlog Uredbe o ustrojstvu i načinu rada Odbora za državnu službu Uredba o mogućnosti fleksibilnog radnog vremena i rada s nepunim radnim vremenom u državnoj službi Uredba o postupku zapošljavanja u državnoj službi Nacrt Prijedloga izmjena i dopuna sudskog poslovnika Nacrt Prijedloga pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o radu u sustavu e-Spis Pravilnik o registru ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju
SDURDD	Nacrt prijedloga Program Politike „Put u digitalno desetljeće 2030“
MPUGDI	Zakon o upravljanju i održavanju zgrada Uredba o postupcima koji prethode sklapanju pravnih poslova raspolaganja nekretninama u vlasništvu republike hrvatske u svrhu prodaje, razvrgnuća suvlasničke zajednice, davanja u zakup ili najam, zamjene te o postupcima u vezi sa stjecanjem nekretnina i drugih stvarnih prava u korist Republike Hrvatske Uredba o postupcima koji prethode sklapanju pravnih poslova raspolaganja nekretninama u vlasništvu RH u svrhu darovanja Program mjera obnove zgrada oštećenih potresom na području grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije Savjetovanje s javnošću za nacrt prijedloga odluke o donošenju programa izgradnje i obnove stambenih jedinica u državnom vlasništvu na potpomognutim područjima Republike Hrvatske za stambeno zbrinjavanje mladih osoba i mladih obitelji Program mjera za izvršenje presuda Europskog suda za ljudska prava u skupini predmeta Statileo protiv Hrvatske (broj zahtjeva: 12027/10 i dr.) i odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-I-3242/2018 i dr.
MZ	Nacrt prijedloga Zakona o logopedskoj djelatnosti
MRMSOSP	Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama zakona o tržištu rada Uredba o postupku, kriterijima i načinu ocjenjivanja učinkovitosti rada zaposlenih u javnim službama Prijedlog pravilnika o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima zaposlenim kod poslodavca Prijedlog odluke o kriterijima i mjerilima za financiranje troškova stanovanja te iznosu sredstava za pojedinu jedinicu lokalne samouprave za 2025. godinu Prijedlog odluke o osnovici za izračun iznosa naknade za rad udomitelja i iznosa opskrbnine za 2025. Prijedlog odluke o osnovici za izračun iznosa drugih naknada u sustavu socijalne skrbi Prijedlog odluke o osnovici za izračun iznosa zajamčene minimalne naknade za 2025.
MZOZT	Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja Prijedlog pravilnika o izmjenama i dopunama pravilnika o gospodarenju otpadom Nacrt programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem Republike Hrvatske do 2027. Integrirani nacionalni energetske i klimatski plan za Republiku Hrvatsku za razdoblje od 2021. do 2030. godine

MUP	Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima Pravilnik o načinu imenovanja povjerljive osobe i postupku unutarnjeg prijavljivanja nepravilnosti u Ministarstvu unutarnjih poslova
MINT	Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti, s konačnim prijedlogom zakona
MZOM	Prijedlog ključnih elemenata poziva na dodjelu bespovratnih sredstava „Osiguravanje infrastrukturnih uvjeta za povećanje dostupnosti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja“ Odluci o donošenju modula općeobrazovnih predmeta u srednjim strukovnim školama na razinama 4.1.i 4.2.
SDUDM	Nacrt prijedloga strategije demografske revitalizacije Republike Hrvatske do 2033. godine
ULIPPNM	Nacionalni plan za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje do 2030. godine Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje do 2030, za razdoblje od 2024. do 2026. godine Nacrt Akcijskog plana suzbijanja diskriminacije za 2024. i 2025. godinu Nacrtu Akcijskog plana zaštite i promicanja ljudskih prava za 2024. i 2025. godinu
Grad Zagreb	Akcijski plan grada Zagreba za 2025. - 2027. za provedbu nacionalnog plana za uključivanje Roma za 2021. - 2027. Odluka o najmu stanova
HPK	Prijedlog pravilnika o izmjenama i dopuni pravilnika o izdavanju i oduzimanju ovlaštenja Prijedlog pravilnika o stručnom nadzoru nad obavljanjem psihološke djelatnosti Prijedlog naputka o izgledu i sadržaju psihološkog testiranja vozača
HVZ	Pravilnik o kriterijima za određivanje područja odgovornosti i područja djelovanja postrojbi dobrovoljnog vatrogasnog društva, vatrogasne intervencije te načine određivanja vatrogasne opreme i broja vatrogasaca koji moraju biti u vatrogasnoj postrojbi Pravilnik o mjerilima za ustroj i razvrstavanje vatrogasnih postrojbi, kriteriji za određivanje broja i vrste vatrogasnih postrojbi na području jedinice lokalne samouprave te njihovo operativno djelovanje na području za koje su osnovane

5. Preporuke

Pravo na dobro upravljanje

1. Stručnim nositeljima savjetovanja s javnošću, da obrazloženo odgovaraju na veći broj komentara danih u e-Savjetovanju (ponovljena)
2. Stručnim nositeljima savjetovanja s javnošću, da provode savjetovanja u propisanom trajanju od 30 dana, a skraćeno isključivo u slučaju zakonom propisanih okolnosti
3. Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, da propiše kriterije za osnivanje radnih skupina za izradu nacрта propisa, općih akata i drugih dokumenata, kao i za odlučivanje o njihovom sastavu
4. Stručnim nositeljima savjetovanja s javnošću, da objavljuju sastav radne skupine koja je izradila nacrt propisa, općeg akta odnosno drugog dokumenta (ponovljena)
5. Nositeljima izrade strateških dokumenata, da u sadržaj akcijskih planova uključe detaljniji opis pojedinih provedbenih mehanizama (aktivnosti) u okviru predviđenih mjera
6. Vladi RH, da nove akcijske planove usvoji najkasnije tri mjeseca prije isteka roka važenja prethodnog akcijskog plana
7. Uredu za zakonodavstvo, da se uz odluke Vlade RH kojima se usvajaju akti strateškog planiranja i provedbeni akti u Narodnim novinama objavljuju i sami akti strateškog planiranja

Izbori u 2024. godini

8. Državnom izbornom povjerenstvu i Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, da prije svakih izbora građane jasno informiraju u kojim slučajevima s osobnim iskaznicama koje posjeduju neće moći pristupiti glasanju
9. Izbornim povjerenstvima izbornih jedinica, da ustroje posebna biračka mjesta za birače privremeno upisane radi glasanja izvan svoje izborne jedinice u svim naseljima u kojima se nalaze lječilišta ili specijalne bolnice za rehabilitaciju
10. Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, da u suradnji s Državnim izbornim povjerenstvom izradi sveobuhvatnu analizu izbornog zakonodavstva u cilju unaprjeđenja istog, uz sudjelovanje akademske zajednice i organizacija civilnog društva

Pravo na zdravlje

11. Ministarstvu zdravstva, da u roku dostavlja informacije i dokumentaciju u predmetima u kojima pučka pravobraniteljica provodi ispitne postupke (ponovljena)
12. Ministarstvu zdravstva, da prati i redovito priprema analizu utjecaja rada liječnika koji rade i izvan sustava javnog zdravstva na ostvarivanje prava pacijenata
13. Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, da unaprijedi evidencije o pritužbama na liječnike koji rade i izvan sustava javnog zdravstva
14. Ministarstvu zdravstva, da izmijeni Zakon o zdravstvenoj zaštiti kako bi se onemogućilo zapošljavanje u zdravstvenoj djelatnosti osobama osuđenima za pojedina kaznena djela, rad za vrijeme trajanja kaznenog postupka te nastavak rada ako su pravomoćno proglašene krivima
15. Ministarstvu zdravstva, da izmijeni Pravilnik o načinu pregleda umrlih te utvrđivanju vremena i uzroka smrti

16. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da žurno donese Pravilnik o mjerilima i načinu utvrđivanja nesposobnosti za samostalan život i rad i nedostatka sredstava za uzdržavanje
17. Vladi RH, da žurno osigura provedbu Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju u suglasnosti s propisima EU kako bi studenti zadržali obvezno zdravstveno osiguranje u RH kada redovno studiraju u drugim državama EU, neovisno o prijavi privremenog odlaska izvan RH
18. Ministarstvu zdravstva, da poduzima daljnje konkretne mjere s ciljem smanjenja lista čekanja (ponovljena)
19. Ministarstvu zdravstva, da građane informira o mogućnosti podnošenja prigovora na liste čekanja putem za to namijenjene e-mail adrese te da uvede i broj telefona za podnošenje ovih prigovora
20. Ministarstvu zdravstva, da osigura dostupnost točnih podataka na svojim internetskim stranicama o broju dana čekanja u pojedinim zdravstvenim ustanovama na pojedine zdravstvene usluge
21. Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, da izmijeni Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja kako bi pravo na naknadu troškova prijevoza ostvarivali svi koji zadovoljavaju uvjete propisane Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju (ponovljena)
22. Ministarstvu zdravstva, da se svim onkološki suspektnim pacijentima osigura dijagnostika u najkraćem mogućem roku, a pacijentima s dijagnozom raka pravovremeni operativni zahvati, terapije i kontrolni pregledi/pretrage
23. Ministarstvu zdravstva, da žurno izradi protokol postupanja zdravstvenih ustanova u slučajevima kada pacijenti imaju oprečne ili nejasne dijagnoze, u svim područjima medicine
24. Vladi RH, da žurno donese Nacionalni program razvoja palijativne skrbi (ponovljena)
25. Ministarstvu zdravstva, da izmjenama Pravilnika o posebnim tehničkim zahtjevima za krv i krvne pripravke proširi krug osoba koje mogu darivati krv
26. Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, da izmijeni Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja kako bi se naknada troškova prijevoza za liječenje omogućila i osobama koje iz drugih izvora imaju osiguran javni prijevoz
27. Ministarstvu zdravstva, da osigura edukaciju o suzbijanju diskriminacije za zdravstvene djelatnike

Pravo na rad

28. Vladi RH, da ratificira Konvenciju br. 187 Međunarodne organizacije rada o promotivnom okviru za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu iz 2006. godine
29. Vladi RH, da ratificira Konvenciju br. 190 Međunarodne organizacije rada o iskorjenjivanju nasilja i uznemiravanja u svijetu rada (ponovljena)

Diskriminacija pri zapošljavanju i na radu

30. Ministarstvima, da javna tijela unutar svojeg resora upoznaju sa sadržajem Odluke Ustavnog suda U-III-4016/2015 od 17. prosinca 2019. godine te im daju naputak o obvezi postupanja po čl. 156. Zakona o općem upravnom postupku u natječajnim postupcima za zapošljavanje
31. Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, da osim putem Nacionalnog identifikacijskog i autentifikacijskog sustava, nezaposlenima omogući podnošenje zahtjeva za korištenje mjera aktivne politike zapošljavanja i na druge, njima dostupne, načine
32. Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih, da školama izda naputak da se ugovori o radu na određeno vrijeme, radi zamjene zaposlenika za vrijeme korištenja roditeljskog dopusta, bolovanja ili drugih razloga odsutnosti s posla, sklapaju bez prekida za vrijeme školskih praznika (ponovljena)

Prava starijih osoba

33. Hrvatskom zavodu za socijalni rad, da uloži dodatne napore radi informiranja starijih osoba o pravima u sustavu socijalne skrbi te radi olakšavanja komunikacije starijih osoba sa Zavodom
34. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da osmisli i provede mjere radi zaustavljanja rasta siromaštva starijih osoba
35. Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, da nastavi s poduzimanjem dodatnih napora radi smanjenja dugotrajnosti u postupanju (ponovljena)
36. Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje i Registru osiguranika, da nastave s poduzimanjem aktivnosti kako bi se buduće umirovljenike na lako dostupan i razumljiv način informiralo o njihovim pravima, koracima u postupku i učincima odabira mirovine iz prvog ili oba mirovinska stupa
37. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da osmisli dugoročnu politiku zapošljavanja kvalificiranog kadra u domove za starije i nemoćne (ponovljena)
38. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da smjernicama detaljnije razradi način obavljanja kontrola koje županije i Grad Zagreb provode nad pružateljima socijalnih usluga
39. Akademiji socijalne skrbi, da educira službenike jedinica regionalne samouprave koji provode kontrolu o ispunjavanju mjerila za pružatelje socijalnih usluga (ponovljena)
40. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da osmisli dugoročnu politiku razvoja smještajnih kapaciteta za osobe koje boluju od Alzheimerera i drugih demencija
41. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da pri idućim izmjenama Zakona o socijalnoj skrbi predloži pritužbeni put za korisnike domova za starije i nemoćne osobe kojima osnivač nije RH
42. Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, da izmjenama Pravilnika o načinu prikupljanja, obrade i dostave statističkih podataka i izvješća iz područja primjene Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji omogući bolje praćenje nasilja nad starijima
43. Ministarstvu unutarnjih poslova, da educira svoje zaposlenike o svim oblicima nasilja nad starijim osobama (ponovljena)
44. Akademiji socijalne skrbi, da educira djelatnike u sustavu socijalne skrbi o svim oblicima nasilja nad starijim osobama
45. Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, da pri idućim izmjenama Kaznenog zakona predloži proširenje liste karakteristika iz čl. 87. st. 21. na način da uključi i dob
46. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da Hrvatskoj javnobilježničkoj komori omogući uvid u evidencije pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi i osoba zaposlenih u djelatnosti socijalne skrbi
47. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da nastavi s informiranjem građana, osobito starije životne dobi, o ugovorima o doživotnom uzdržavanju (uz prijenos imovine nakon smrti) i ugovorima o dosmrtnom uzdržavanju (uz istodobni prijenos imovine)
48. Hrvatskoj javnobilježničkoj komori, da javnim bilježnicima ukaže na nužnost dodatnog informiranja stranke koja je zbog dobi ili drugih osobnih obilježja posebno ranjiva, o pravnim posljedicama ugovora koje stranka želi sklopiti

Diskriminacija temeljem dobi

49. Ministarstvu zdravstva, da kroz izmjene Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju osobama koje su u radnom odnosu osigura mogućnost pružanja skrbi starim i nemoćnim roditeljima i drugim bliskim članovima obitelji

Mladi

50. Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih, da građanski odgoj i obrazovanje uvede kao zaseban i obavezan predmet na svim razinama osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja (ponovljena)

Pravo na obrazovanje i diskriminacija temeljem obrazovanja

51. Ministarstvu zdravstva i Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih, da ulože dodatne napore kako bi se omogućilo zapošljavanje magistara medicinsko-laboratorijske dijagnostike u sustavu zdravstva u skladu s njihovim kompetencijama i stečenim zvanjem

Socijalna skrb: Siromaštvo i ljudska prava

52. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da definira kriterije koji bi se trebali uzeti u obzir pri donošenju osnovice za izračun zajamčene minimalne naknade
53. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da proširi opseg korisnika prava na zajamčenu minimalnu naknadu
54. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da analizira zašto broj korisnika zajamčene minimalne naknade iz godine u godinu pada, a sve je veći udio osoba koje žive u riziku od siromaštva
55. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da pri idućim izmjenama Zakona o socijalnoj skrbi predloži ukidanje obveze rada za opće dobro za korisnike zajamčene minimalne naknade
56. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da u suradnji s Ministarstvom pravosuđa, uprave i digitalne transformacije iz evidencije zemljišnih knjiga pribavi podatak o svim upisanim zabilježbama u korist RH na temelju Zakona o socijalnoj skrbi („Narodne novine“, broj 73/97., 27/01., 59/01., 82/01., 103/03., 44/06. i 79/07.), Zakona o socijalnoj skrbi („Narodne novine“, broj 33/12., 46/13. i 49/13.), Zakona o socijalnoj skrbi („Narodne novine“, broj 157/13., 152/14., 99/15., 52/16., 16/17., 130/17., 98/19., 64/20. i 138/20.) i Zakona o socijalnoj skrbi („Narodne novine“ broj 18/22., 46/22. i 119/22.) te da samoinicijativno pokrenu postupke brisanja zabilježbi
57. Hrvatskom zavodu za socijalni rad, da ubrza postupke odobravanja isplate jednokratnih naknada (ponovljena)
58. Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, da izradi Nacionalnu strategiju za borbu protiv beskućništva (ponovljena)
59. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da provede mapiranje beskućništva, kako bi se utvrdio broj beskućnika i izazovi s kojima se susreću
60. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da izradi Protokol o postupanju kojim bi se definirale obveze svih dionika u zaštiti prava beskućnika (ponovljena)
61. Jedinicama lokalne samouprave, da u suradnji s Ministarstvom rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike osiguraju smještaj i odgovarajuću skrb beskućnicima s težim oštećenjima zdravlja
62. Hrvatskom zavodu za socijalni rad, da organizira edukacije za pružatelje socijalne usluge smještaja vezano za smještaj beskućnika s težim oštećenjima zdravlja
63. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da izmjenama Pravilnika o načinu rada i postupanju po pritužbama u sustavu socijalne skrbi omogući podnošenje pritužbe elektroničkim putem bez kvalificiranog elektroničkog potpisa (ponovljena)

64. Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih, da u naredni Plan mjera za unaprjeđenje socijalne dimenzije visokog obrazovanja, za socioekonomski ugrožene kandidate, uvrsti mjeru oslobođenja od plaćanja troškova prijemnih ispita pri upisu na fakultete
65. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da pri idućim izmjenama Zakona o radu predloži jasnu odredbu o obvezi poslodavca da radniku osigura sredstva za rad
66. Ministarstvu zdravstva i Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, da normativno urede te osiguraju sredstva u Državnom proračunu i tako omoguće roditeljima mrtvorodene djece, koji podnesu zahtjev, naknadu stvarnih troškova prijevoza posmrtnih ostataka do mjesta sahrane (ponovljena)

Pravo na adekvatno stanovanje

67. Jedinicama lokalne samouprave, da pri davanju u najam stanova u svom vlasništvu omoguće dokazivanje stanovanja odnosno prebivanja svim dokaznim sredstvima, a ne samo ispravama MUP-a
68. Vladi RH, da u suradnji s osnivačima ustanova te ustanovama na području Osječko-baranjske županije sudjeluje u kreiranju kriterija i uvjeta prodaje stanova u vlasništvu ustanova najmoprimcima koji u njima borave
69. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, da pripremi izmjenu Programa ublažavanja posljedica klizišta na način da se stradalnicima omogući dokazivanje činjenice faktičnog najma i drugim dokaznim sredstvima (ponovljena)
70. Vladi RH, da izradi Strategiju socijalnog stanovanja u RH
71. Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, da jasno propiše obveze iz čl. 291. st. 3. Zakona o socijalnoj skrbi koje se odnose na jedinice lokalne te područne (regionalne) samouprave, odnosno Grad Zagreb, kao i na obvezu države te ih o istome upozna (ponovljena)
72. Vladi RH, da poveća iznos naknade za ugroženog kupca energenata (NUKE)
73. Jedinicama područne (regionalne) samouprave, da donesu sveobuhvatne dokumente s analizom stanja i mjerama za suzbijanje energetske siromaštva na svome području
74. Ministarstvu zaštite okoliša i zelene tranzicije, da donese nalog javnim isporučiteljima vodnih usluga da na računima za vodne usluge sadrži stavku kojom će se korisnike obavijestiti da u slučaju obustave isporuke vode osiguraju minimalno 50 litara dnevno po članu kućanstva te da se u slučaju nepoštivanja obveze od strane javnih isporučitelja, korisnici mogu obratiti Državnom inspektoratu Republike Hrvatske
75. Vladi RH, da osigura dodatna sredstva i stambene jedinice za korisnike koji se zbrinjavaju kroz liste prvenstva temeljem Zakona o stambenom zbrinjavanju na potpomognutim područjima
76. Nadležnim prvostupanjskim tijelima, da ubrzaju dinamiku rješavanja prijave za stambeno zbrinjavanje
77. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, županijama i Gradu Zagrebu, da na svojim mrežnim stranicama uz Javni poziv za podnošenje prijave za stambeno zbrinjavanje objave i popis raspoloživih lokacija i modela stambenog zbrinjavanja na tim lokacijama
78. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, da stambeno zbrine preostale nezbrinute korisnike regionalnog programa stambenog zbrinjavanja

Utjecaj potresa na ostvarivanje ljudskih prava

79. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, da izradi analizu potreba za eventualnim otvaranjem novog roka za podnošenje zahtjeva za obnovu (ponovljena)

80. Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, da ubrza organiziranu obnovu i pri tome vodi računa o stradalnicima koji su u kontejnerima, odnosno privremenom smještaju na teret proračuna te o pripadnicima ranjivih skupina, poput primatelja zajamčene minimalne naknade, osoba s invaliditetom, starijih osoba te hrvatskih branitelja
81. Vladi RH, Hrvatskim vodama, javnim isporučiteljima vodnih usluga i jedinicama lokalne samouprave, da ulože dodatne napore u osiguravanje dostave vode potrebitim građanima, a posebno ranjivim skupinama

Graditeljstvo

82. Građevinskoj inspekciji, da u rokovima i na način propisan zakonom obavještava građane o postupanju po njihovim prijavama nezakonite gradnje (ponovljena)

Imovinskopravni odnosi

83. Ministarstvu poljoprivrede, ribarstva i šumarstva, da kontinuirano provodi upravne nadzore nad postupcima dodjele i korištenja državnog poljoprivrednog zemljišta (ponovljena)

Prava hrvatskih branitelja

84. Ministarstvu hrvatskih branitelja, da nastavi s osnivanjem braniteljskih centara

Prava nacionalnih manjina

85. Vladi RH, da provede medijsku kampanju s ciljem osvještavanja široke javnosti o doprinosu pripadnika nacionalnih manjina hrvatskoj kulturi i društvenom razvoju (ponovljena)
86. Ministarstvu mora, prometa i infrastrukture, Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije i Hrvatskim cestama, da usuglase i donesu akcijski plan postavljanja dvojezičnih prometnih znakova s nazivima naseljenih mjesta i provedu ga u svim jedinicama koje su statutima predvidjele ostvarivanje ovog prava (ponovljena)
87. Vukovarsko-srijemskoj županiji, da sukladno Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi prenese osnivačka prava nad osnovnim školama u Borovu, Negoslavcima i Markušici na istoimene općine (ponovljena)
88. Hrvatskoj radioteleviziji, da poveća udio i učestalost programa o nacionalnim manjinama, u značajnijoj mjeri ga uvrštava u emisije općeg programa te u emisijama namijenjenima nacionalnim manjinama redovito koristi manjinske jezike (ponovljena)

Diskriminacija temeljem rasnog ili etničkog podrijetla

89. Vladi RH, da žurno usvoji migracijsku i integracijsku politiku te jasno odredi mjere i njihove nositelje
90. Gradu Zagrebu, da osmisli i provede konkretne aktivnosti koje će osigurati stambeno zbrinjavanje i poboljšanje uvjeta stanovanja Roma
91. Vladi RH, da žurno izradi plan desegregacije u obrazovanju za svaku školu u kojoj postoje segregirani razredi (ponovljena)
92. Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i Ministarstvu graditeljstva, prostornog uređenja i državne imovine, da u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojima žive Romi provedu učinkovite modele unaprjeđenja uvjeta stanovanja romskih obitelji koje žive u neuvjetnim nekretninama

93. Akademiji socijalne skrbi, da organizira edukacije o suzbijanju diskriminacije za djelatnike sustava socijalne skrbi
94. Ministarstvu zdravstva, da osmisli i u praksi učini dostupnim prevođenje radi sporazumijevanja zdravstvenog osoblja s pacijentima
95. Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, da unaprijedi model postojećih vaučera za učenje hrvatskog jezika kako bi bili dostupniji što većem broju stranih radnika u Republici Hrvatskoj
96. Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, da u postojeći model vaučera za učenje hrvatskog jezika uključi i osobe pod međunarodnom zaštitom u Republici Hrvatskoj

Sudska praksa u predmetima vezanim uz diskriminaciju

97. Hrvatskoj odvjetničkoj komori, da provodi edukacije odvjetnika o antidiskriminacijskom pravu
98. Pravosudnoj akademiji, da u okviru programa cjeloživotnog stručnog usavršavanja pravosudnih dužnosnika nastavi s provedbom edukacije sudaca i sudskih savjetnika o antidiskriminacijskom pravu

Pravosuđe

99. Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, da izradi sveobuhvatnu analizu ovršnog sustava i na temelju nje izradi prijedlog novog Ovršnog zakona (ponovljena)
100. Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, da izradi analizu troškova potrebnih za pružanje primarne pravne pomoći
101. Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, da pravovremeno isplaćuje sredstva pružateljima primarne pravne pomoći
102. Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, da imenuje članove Povjerenstva za besplatnu pravnu pomoć i da u 2025. godini saziva sjednice
103. Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, da definira kriterije za pružanje primarne pravne pomoći od strane upravnih odjela u županijama, u skladu s čl. 10. t. d. Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći
104. Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, da definira kriterije za procjenu "konkretnih životnih okolnosti" pri odlučivanju o zahtjevima za sekundarnu pravnu pomoć u skladu s čl. 13. st. 2. t. f. Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći
105. Hrvatskoj odvjetničkoj komori, da nastavi ažurirati liste odvjetnika za pružanje sekundarne besplatne pravne pomoći (ponovljena)
106. Pravosudnoj akademiji, da nastavi s edukacijama sudaca, državnih odvjetnika i policijskih službenika o pravima žrtava i pojedinačnoj procjeni žrtava

Izražavanje u javnom prostoru

107. Hrvatskoj regulatornoj agenciji za mrežne djelatnosti, da osmisli i provede medijsku kampanju osvještavanja javnosti o utjecaju Akta o digitalnim uslugama na ostvarivanje njihovih prava (ponovljena)
108. Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, da osmisli i provede medijsku kampanju usmjerenu na podizanje svijesti o nezakonitom govoru u javnom prostoru, osobito na društvenim mrežama (ponovljena)
109. Pravosudnoj akademiji, da osmisli i provede edukaciju o kaznenim djelima počinjenim na štetu novinara i drugih medijskih djelatnika u obavljanju radnih zadataka

Javno okupljanje

110. Vladi RH, da javnosti obrazloži osnovne sigurnosne razloge ograđivanja Trga sv. Marka
111. Ministarstvu unutarnjih poslova, da kao dio obvezne obuke zaštitara za dobivanje licence uvede edukaciju o ljudskim pravima, posebice pravu na javno okupljanje te razmjernoj uporabi sile na javnim okupljanjima

Pravo na privatnost

112. Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, da unaprijedi postavke sustava e-Građani Portal zdravlja postavljanjem postavke početnog onemogućavanja pristupa podacima o zdravlju širokom krugu zdravstvenih djelatnika

Umjetna inteligencija

113. Vladi RH, da tijelima u RH nadležnim za zaštitu temeljnih prava iz čl. 77. st. 2. Uredbe o umjetnoj inteligenciji osigura ljudske, financijske i tehničke resurse za adekvatno i pravodobno izvršavanje obveza
114. Vladi RH, da ratificira Okvirnu konvenciju o UI, ljudskim pravima, demokraciji i vladavini prava Vijeća Europe
115. Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, da izradi Nacionalni plan za razvoj umjetne inteligencije

Branitelji ljudskih prava

116. Vladi RH, da usvoji Nacionalni plan stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva (ponovljena)
117. Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, da nastavi rad na uvođenju dugoročnog institucionalnog i programskog financiranja aktivnosti organizacija civilnog društva u području zaštite ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije
118. Vladi RH, da, u suradnji s tijelima za jednakost, u hrvatski pravni poredak transponira DIREKTIVU VIJEĆA (EU) 2024/1499 od 7. svibnja 2024. o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo, jednakog postupanja u pitanjima zapošljavanja i rada prema osobama bez obzira na njihovu vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili seksualnu orijentaciju, jednakog postupanja prema ženama i muškarcima u pitanjima socijalne sigurnosti te u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga, te o izmjeni direktiva 2000/43/EZ i 2004/113/EZ, i DIREKTIVU (EU) 2024/1500 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 14. svibnja 2024. o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema ženama i muškarcima te njihovih jednakih mogućnosti u pitanjima zapošljavanja i rada te o izmjeni direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU

Pravo na čist, zdrav i održiv okoliš

119. Ministarstvu gospodarstva, da se Integrirani nacionalni energetska i klimatski plan za RH 2021.-2030. godine (NECP) uskladi s postizanjem cilja klimatske neutralnosti do 2050. godine
120. Ministarstvu zdravstva, županijama i zavodima za javno zdravstvo, da za lokacije centara za gospodarenje otpadom, crnih točaka, industrijskih postrojenja i drugih zahvata s emisijama onečišćujućih tvari u okoliš, izrade programe zaštite zdravlja i provode kontinuirani biološki monitoring lokalnog stanovništva (ponovljena)

121. Ministarstvu zdravstva i Nastavnom zavodu za javno zdravstvo Brodsko-posavske županije, da evaluiraju i objedine podatke o zdravlju građana prikupljene od 2016. do 2024. godine i nastave provoditi biološki monitoring građana Slavenskog Broda i u 2025. godini (ponovljena)
122. Ministarstvu zaštite okoliša i zelene tranzicije, Ministarstvu zdravstva i Hrvatskim vodama, da izrade analizu učinkovitosti mjera zaštite izvorišta i vodocrpilišta (ponovljena)
123. Pravosudnoj akademiji, da nastavi provoditi edukaciju sudaca iz okolišnog prava

Zaštita prijavitelja nepravilnosti

124. Općinskim, trgovačkim i upravnim sudovima, da u postupcima sudske zaštite prijavitelja nepravilnosti, povezanih osoba, povjerljivih osoba i njihovih zamjenika obrate osobitu pažnju na potrebu hitnog rješavanja sporova, u skladu sa čl. 28. st. 3. Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti
125. Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije i Pravosudnoj akademiji, da nastave kontinuirano provoditi edukacije pravosudnih dužnosnika o primjeni Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti (ponovljena)

Policijski sustav

126. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da uvedu efikasni način identifikacije policijskih službenika za koje postoji sumnja na neprofesionalno ili nezakonito postupanje
127. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da uspostave video nadzor u svim policijskim prostorijama i prostorima, osim sanitarnog čvora, gdje se nalaze i kreću osobe lišene slobode
128. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da osiguraju uvjete smještaja u policijskim prostorijama za osobe lišene slobode sukladno Standardima prostorija u kojima borave osobe kojima je oduzeta sloboda kretanja
129. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da se u slučaju lišavanja slobode stranog državljanina u spis predmeta uloži dokument iz kojeg će biti vidljivo da mu je osigurano prevođenje na jezik koji razumije
130. Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da opreme vozila koja se koriste za prijevoz pritvorenih ili uhićenih osoba odgovarajućom sigurnosnom opremom
131. Ministarstvu unutarnjih poslova, da postupke stjecanja ili utvrđivanja državljanstva vodi u rokovima propisanim Zakonom o općem upravnom postupku

Tražitelji međunarodne zaštite i iregularni migranti

132. Ministarstvu unutarnjih poslova, da širem krugu organizacija civilnog društva omogući rad u prihvatilištima za tražitelje međunarodne zaštite
133. Ministarstvu unutarnjih poslova, da sukladno Zakonu o pučkom pravobranitelju, pučkoj pravobraniteljici dostavlja sve podatke, akte i drugu dokumentaciju vezanu za podnesenu pritužbu
134. Pravosudnoj akademiji, da provodi edukacije sudaca upravnih sudova o pretpostavkama i trajanju lišenja slobode tražitelja međunarodne zaštite
135. Ministarstvu unutarnjih poslova, da provodi edukacije policijskih službenika o pretpostavkama i trajanju lišenja slobode tražitelja međunarodne zaštite
136. Ministarstvu unutarnjih poslova, da vodi jedinstvenu i sveobuhvatnu evidenciju o zadržanim osobama u Centru za registraciju tražitelja međunarodne zaštite Dugi Dol
137. Ministarstvu unutarnjih poslova, da uvjete smještaja u Centru za registraciju tražitelja međunarodne zaštite Dugi Dol uskladi s međunarodnim standardima

138. Ministarstvu unutarnjih poslova, da se u prihvatnim centrima za strance informacije o pravima istaknu na pristupačan, vidljiv i jasan način, pisanim putem, na većem broju jezika
139. Ministarstvu unutarnjih poslova, da se u prihvatnim centrima za strance osigura adekvatno prevođenje
140. Ministarstvu unutarnjih poslova, da uvede procedure za lakši i brži pristup odvjetnicima u prihvatne centre za strance
141. Ministarstvu unutarnjih poslova, da omogući pristup međunarodnoj zaštiti u prihvatnim centrima
142. Ministarstvu unutarnjih poslova, da širem krugu organizacija civilnog društva omogući rad u prihvatnim centrima za strance
143. Ministarstvu unutarnjih poslova, da prostorije za zadržavanje u svim postajama granične policije uskladi s međunarodnim i nacionalnim standardima (ponovljena)

Zatvorski sustav

144. Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, da uz proširivanje kapaciteta zatvorskog sustava razmotri i druge mjere smanjivanja prenapučenosti kaznenih tijela
145. Vladi RH, da odgovornost za obavljanje zdravstvene djelatnosti odnosno pružanje zdravstvene zaštite u zatvorskom sustavu preuzme ministarstvo nadležno za zdravstvo
146. Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije i Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih, da zatvorenicima omoguće završetak osnovnog obrazovanja za odrasle
147. Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, da pri idućim izmjenama Zakona o kaznenom postupku predloži izmjenu čl. 140. radi detaljnijeg propisivanja stegovnih kazni za istražne zatvorenike
148. Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, da pripremi prijedlog izmjena Glave XIX Zakona o izvršavanju kazne zatvora (ponovljena)

Osobe s duševnim smetnjama kojima je ograničena sloboda kretanja

149. Psihijatrijskim ustanovama, da se dobrovoljnim pacijentima ne ograničava sloboda kretanja te da im se omogući opoziv informiranog pristanka tijekom hospitalizacije (ponovljena)
150. Ministarstvu unutarnjih poslova, da osposobi dovoljan broj policijskih službenika za postupanje prema osobama s duševnim smetnjama koji će biti raspoređeni u svim policijskim upravama u RH
151. Ministarstvu unutarnjih poslova, da dostavi uputu svim policijskim upravama i policijskim postajama o dosljednoj primjeni Naputka o postupanju policije u dovođenju osobe s duševnim smetnjama u psihijatrijsku ustanovu
152. Ministarstvu zdravstva, županijama i Gradu Zagrebu, da osiguraju dovoljan broj liječnika i medicinskog osoblja na odjelima psihijatrije i u psihijatrijskim bolnicama
153. Psihijatrijskim ustanovama, da mjere prisile provode u posebnim prostorijama bez izlaganja pogledima drugih pacijenata, uz kontinuirano praćenje zdravstvenog stanja (ponovljena)

Statistički podaci o postupanju povodom diskriminacije

154. Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, da provede istraživanje o prisutnosti diskriminacije u području pristupa dobrima i uslugama (ponovljena)
155. Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, da kontinuirano informira javnost o zabrani diskriminacije i mehanizmima zaštite (ponovljena)

156. Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, da financira aktivnosti usmjerene promicanju jednakosti i suzbijanju diskriminacije na lokalnoj razini (ponovljena)

Međunarodna suradnja i međunarodni mehanizmi zaštite ljudskih prava

157. Vladi RH, da ratificira Fakultativni protokol uz Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima (ponovljena)
158. Vladi RH, da ratificira Europsku socijalnu povelju (Revidiranu) (ponovljena)

6. Zaključak

Izvešće pučke pravobraniteljice za 2024. godinu analiza je i ocjena stanja zaštite prava i sloboda u RH, kao i vezano uz određene pojavne oblike povreda prava pojedinaca ili pojedinih društvenih skupina, i to kroz gotovo 60 tema i podtema.

Izvešće je rezultat rada pučke pravobraniteljice u svih pet mandata koji su instituciji povjereni kroz godine:

- (1) ombudsmanskom, što uključuje zaštitu građana od nezakonitog postupanja tijela javne vlasti odnosno zaštitu prava na dobro upravljanje i vladavine prava;
- (2) nacionalne institucije za ljudska prava (NHRI), s ulogom zaštite i promicanja ljudskih prava, osobito međunarodnih pravnih akata o ljudskim pravima i slobodama koje je prihvatila Republika Hrvatska;
- (3) središnjeg tijela za suzbijanje diskriminacije, odnosno tijela za jednakost, što uključuje ovlasti u postupanju i u privatnom sektoru, prema pravnim i fizičkim osobama;
- (4) Nacionalnog preventivnog mehanizma za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja, koji se odnosi na osobe lišene slobode (NPM); i
- (5) tijela za zaštitu prijavitelja nepravilnosti/vanjskog kanala za prijavljivanje nepravilnosti.

Sve navedeno u Izvešću prikaz je stanja u 2024. godini, najčešće kao kontinuitet dugogodišnjih problema, dok je 158 preporuka u Izvešću smjer za djelovanje kako bi došlo do poboljšanja, odnosno jačanja zaštite ljudskih prava i sloboda, vladavine prava i suzbijanja diskriminacije u RH.

Provedba tih preporuka treba biti temeljena na suradnji i dijalogu, a osnovni preduvjet za to ažurna je rasprava Izvešća u Hrvatskom saboru, što bi značilo u godini u kojoj je predano, što niz godina nije slučaj. To dovodi do nedovoljne provedbe preporuka, suprotno preporukama koje je tri puta Europska komisija dala Republici Hrvatskoj u izvješćima o vladavini prava u državama članicama. Neažurnost čini raspravu manje kvalitetnom i svrsishodnom jer podaci iz izvješća zastarijevaju, dok saborski zastupnici nemaju priliku raspravljati o problemima građana koji se obraćaju instituciji i o kojima se izvještava u Izvešću. Istovremeno, pučka pravobraniteljica kao opunomoćenica Hrvatskog sabora za promicanje i zaštitu ljudskih prava nema priliku pravovremeno izvijestiti Hrvatski sabor o stanju ljudskih prava, jednakosti i vladavine prava.

Napokon, Izvešće se podnosi s ciljem da podaci, primjeri i preporuke iz ovog Izvešća budu koristan izvor informacija saborskim zastupnicima tijekom cijele godine, na raspravama na plenarnoj sjednici i na odborima, kod rada na zakonskim prijedlozima, ali i svima drugima, kojima je u cilju zaštita ljudskih prava u Republici Hrvatskoj.